

Izšla, izvenredni ponedeljek, vsak dan zjutraj. Uredništvo: Asilkega št. 20, I. nadstropje. Dopolni naj se pošilja na: Anton Gerbec. — Lastnik tiskarna Edinost. Tisk tiskarne Edinost. Cena za mesec: L. 7.—, 3 mesece L. 19.50, pol leta L. 32.— in celo leto L. 57.—. Za inozemstvo mesečno 4 lire več. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

# EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širokosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 40 cent. osmrtnice zahtevale, posilnice in vabila po L. 1.—, oglasi denarnih zavodov mm po L. 2.—. Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj pa L. 2.—. Oglasi, naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefon uredništva in uprave 11-57.

## Davek na javne napise

Včeraj smo na kratko omenili, da je izšel kr. odlok, ki določa nekatere izpremembe v pristojbinah za javne napise, kakor jih je bil določil zakon z dne 14. junija 1874.

V boljše razumevanje navajamo sledeče: Zakon od 14. junija 1874. je pooblašal občine za iztirjevanje davka na javne napise. S kraljevim dekretom od 10. januarja 1923. se je ta davek raztegnil tudi na nove pokrajine. Navedeni zakon iz leta 1874. pa je dajal občinam možnost, da smejo na javne napise v neitalijanskem jeziku nalagati davek v dvakratnem znesku. Poudarjamo: možnost in ne ukaz!

Tako je bilo pravno stanje, ko je bil izdan kr. odlok, s katerim se je italijanski občinski davek na javne napise raztegnil tudi na nove pokrajine. Priznavamo, da je bil tak davek na javne napise v tujem jeziku v letu 1874 vsaj kolikor toliko razumljiv. Italija je imela tedaj le nekoliko tisočev drugorodnih državljanov slovenskega, oziroma francoskega plemena. Ni pa imela narodnih manjšin, živčih v stotisočih na razsežnih ozemljih, kakor jih ima danes v Julijski Krajini in na južnem Tirolskem.

Ce je resnično — in bi moralo biti resnično — kar je ministrski predsednik Mussolini opetovano in slovesno naglašal, da morajo namreč vsi državljani uživati enake pravice in vršiti enake dolžnosti, potem enostavno ne razumemo, kako je mogla v odlok z dne 16. februarja priti 4. točka, ki ukazuje občinam, naj za napise v tujem jeziku — iztirjujejo davek v štirikrat večji zmeri, nego je določena za vsako kategorijo. Najmanjši znesek je sto lir!

Rečni člen odreja torej, da občine morajo iztirjevati davek na javne napise — dočim jim je zakon iz leta 1874 dajal le možnost — in da se morajo napisi v neitalijanskem jeziku štirikratno obdati!

Suho in golo povedano: sedaj objavljeni dekret z dne 11. februarja 1923. nalaga narodnim manjšinam v Italiji poseben davek. Davek na njihovo narodnost! Davek na temeljno pravico vsakega živega bitja: na njegov dejanski obstanek! Če bi se tak poseben davek naložil Italijanom v Julijski Krajini in Južnega Tirola, v nekako odškodnino za odrešitev izpod jarma prejšnje monarhije, bi bilo to še nekako razumljivo. Da so pa drugorodne manjšine tako zadete, da se jim hoče še kazni nalagati za to, ker so bile odtrgane od svoje

narodne skupnosti: to je res v nebo vpijoča krivica!

Kakor že gori rečeno: ne označamo kot nedopustno, da država nalaga višji davek na tuje napise. Posebno je razumljivo to v taki skrajno nacionalistični državi, kakršna je današnja fašistovska Italija. Toda neznašano je, da se nalaga tak davek ljudstvu, ki živi v tej državi, da se posebno obdavi jezik enega dela lastnih državljanov, da se še posebno obremenja njihova narodnost! Kje je tu načelo o enakosti državljanov pred državnimi zakoni? Ali se s takimi uredbami praktično izvaja tisto zvečeno Mussolinijevo geslo o enakih pravicah in enakih dolžnostih? Ali se tako lepa gesla mečejo v javnost le za nekako paradno pred svetom? Ali naj si res mislimo, da slovesne besede naših državljanov niso resno mišljene, četudi gre za najresnejše stvari? Kdo naj ima še kako vero v take besede? Od kod naj bi prišlo kar se je slovesno obljubilo in označalo kot glavno smernico vladavine? In če ni zaupanja v državno upravo, kako mora priti z državno avtoriteto?

Tisti, ki je sestavil dekret z dne 21. februarja 1923, je menda vendar tudi sam slutil, da odreja nekaj neznašnega, da mora taka odredba ogorčiti ne le prizadeto drugorodno prebivalstvo, marveč tudi nemilo zadeti vsakega človeka s pravim čustvom. Kraljevi dekret pooblašča namreč finančnega ministra, da more za nove pokrajine izdati posebno izvršilno naredbo. Če je v njem le količak zmisla za pravico in pa razumevanja za dostojanstvenost države, ne bo mogel drugače, nego da ta spor reši z naredbo, ki se bo glasila, da jezik narodnih manjšin v Italiji ni tuj jezik, marveč jezik enakopravnih in enakoveljanih državljanov, ki se jim ne smejo nalagati večje dolžnosti, nego drugim državljanom, kakor jim ne gre večje pravice! Sicer pa ugotavljamo, da je potreba take naredbe sama tvori žalostno ironijo.

Ni se torej izrečena zadnja beseda. To naj izpregovori finančni minister! Z vso pravico in vso svojo lojalnostjo napram državi pričakujemo, da ga bo pri sestavi rešene posebne izvršilne naredbe vodila zavest, da s svojo naredbo ali prinese pomirjenje, ali pa položi novo kal za neugodna razpoloženja narodnih manjšin. Če bo v njem ta zavest, ne bomo več čuli zoprne besede o "tujem jeziku", ko gre za jezik drugorodnih lastnih državljanov!

pogodbe in za rešitev vprašanja Južne železnice.

### Musolini v Milanu.

MILAN, 27. Včeraj je prišel tu sem ministrski predsednik v spremstvu ministrov Carnazza in Cavazzoni, da prisostvuje položitvi temeljev za novo avtomobilsko cesto Milan-Como.

Poljski zunanji minister in avstrijski kancelar v Milanu.

MILAN, 27. Za v četrtek se pričakuje prihod poljskega zunanjega ministra Skrzynskega in avstrijskega kancelarja Seipela. Oba državnika bosta imela pogovore z Mussolinijem.

### Jugoslavija

Nedeljska skupščina Radićevih poslancev v Zagrebu — Popolnoma miren potek — Pomirjive izjave g. Radića

ZAGREB, 27. Tatarske vesti so se zadnje dni širile pri nas, zlasti pa v Belgradu. Vse te vesti so bile v zvezi s skupščino, ki jo je sklical, kakor znano, včeraj Radić v Zagrebu. Govorilo se je, da so na Hrvatskem izbruhli kravi nemiri in da je Radić izklical republiko. V soboto so nekateri belgrajski listi celo pričeli iz Zagreba vest, da je bil izvršen na Radića atentat in da je bil ubit. Vse te vesti so bile, kakor se samo ob sebi razume, izmišljene. V Zagrebu in v vsi Hrvatski vlada popoln mir. Radić seveda ni bil umorjen, takisto pa tudi ni izklical hrvatske republike, kakor se je splošno pričakovalo. Na splošno, vse kaže na to, da se Radić in njegova stranka vedno bolj oddaljujejo od svojega ekstremnega stališča in da ni daleč čas, ko bo Stjepan Radić morda celo vstopil v vladno večino.

Deputacija Hrvatske republikanske seljačke stranke je v soboto popoldne posejla kraljevega namestnika za Hrvatsko dr. Čimića. Deputacija sta vodila sam predsednik Stjepan Radić in poslanec dr. Vladimir Maček. Deputacija je izjavila namestniku, da z ozirom na sklicani strankin zbor jamči za mir in red in da strankino vodstvo ne bo dovolilo, da bi kdorkoli na tej skupščini napadal kralja ali državo. Končno je deputacija izjavila, da načelstvo ne bo dovolilo nositi republikanskih zastav.

Skupščina poslancev HRSS se je pričela v Zagrebu z veliko napetostjo. Zanimivo pa je, da občinstvo pravzaprav ni niti vedelo, kje se skupščina vrši. Radićevi poslanci so se sestali v palači lesnega trgovca Trpića na Akademskem trgu. Skupščina je bila tajna. Udeležba ni bila dovoljena niti novinarjem. Stjepan Radić je zborovanje otvoril ob 10 in ga zaključil ob 15. Predpogled je bilo navzočih 62 poslancev, popoldne pa 63. Delegaciji Slovenske ljudske stranke in Spahove stranke se nista udeležili zborovanja. Radićevima disidentima Kordiću in Milareviću

je bila udeležba prepovedana. Prihod dr. Spaha in dr. Korošca se pričakuje danes.

Ker je bilo zborovanje tajno, se ne ve mnogo o njegovem poteku. Ve se le toliko, da niso bili storjeni nikaki definitivni sklepi. Definitivni sklepi se store šele tekom tega tedna. Vprašanje nadaljnjih Radićevih smernic je torej še vedno nerešeno.

Po skupščini se je ob 15 vršil v restavraciji "Hrvatskega kola" banket, katerega so se udeležili poslanci in veliko število kmetov. Na banketu so prisli tudi zastopniki bivše Hrvatske zajednice dr. Lorković, dr. Folić in dr. Srkulj, kateri so Radiću čestitali na njegovih uspehih. Na banketu je Radić med drugim poudarjal, da tvori jugoslovenska država na zunanjo enotno celoto in da imajo politični boji le notranji značaj. Če se, kakor se govori, avgusta razpišejo nove volitve, se Radić ne bo omejil samo na Hrvatsko, Slovenijo, Bosno, Hercegovino in Dalmacijo, temveč bo razširil svoj delokrog tudi na Crno goro in v srce Srbije, Sumadijo. Sporazum med Srbi in Hrvati mora biti — je poudarjal Radić — toda omogočena mora biti svobodna organizacija zajednica, ki jo ne bo določila ustvarila samo Pašić in Radić, temveč Sumadija in Hrvatsko zagorje.

Po končanem banketu so nekateri novinarji obstopili Radića ter ga povpraševali o oficijelnih sklepih večeršnje skupščine. Radić je novinarjem izjavil, da se za sedaj še ne morejo resolucije skupščine objaviti v javnosti, ker je potreba poprej še sporazuma z dr. Korošcem in dr. Spahom radi skupne kooperacije. Resolucija obsega sedem točk, kakor je Radić sam namignil novinarjem:

I. Ureditve stališča novoizvoljenih poslancev Hrvatske seljačke republikanske stranke napram stališču dne 28. novembra 1920 izvoljenim poslancem. — II. Točka bo obsegala načelno stališče politike glede belgrajškega parlamenta. Podane bodo smernice za parlamentarno delo. — III. Točka bo obsegala sporazum s sorodnimi političnimi strankami. Sporazum z dr. Spahom in dr. Korošcem. — IV. Točka vsebuje državnopravno stališče Radićeve stranke. O tej točki je Radić kratko omenjal, da je hrvatski narod v državi kraljevine SHS ujedinjen in to po tisočih letih. S hrvatskega, evropskega in svetovnega stališča hrvatsko narodno zastopstvo smatra sedanje meje za prave, s hrvatskega stališča tem bolj, ker je hrvatski narod v teh mejah tako ujedinjen, kakor ni bil nikdar v prošlosti, ker so v tem okviru vse pokrajine Hrvatske države, kakor je ona obstajala vse do 28. oktobra 1918. Radić je dalje naglašal, kako je srbska vlada v protokolu z dne 19. novembra 1918 v Ženevi sama priznala zagrebško narodno veče.

Z evropskega in svetovnega stališča so meje Hrvatske popolnoma urejene in kakor hitro bi kdo hotel te meje kršiti, bi nastal svetovni spopad in konflikt.

Nadaljne tri resolucije določajo stališče Hrvatske seljačke stranke napram dosedanjim zakonodaji in napram odredbam, ki so bile izdane od belgrajskih vlad. Dalje določa šesta točka stališče Radićeve stranke napram današnji vladi in sedma točka vsebuje nekak apel hrvatskega naroda za ravnopravnost in enakost.

V zaključnih besedah je Radić rekel, da so Hrvatje istotako srbski narod, kakor Srbi Hrvatje in mora priti do sporazuma. Glede kontakta z vlado je Radić kratko zopet naglašal, da je do takih stikov prišlo in Radić veruje v popoln uspeh.

### Radić in vlada

LJUBLJANA, 27. "Jutro" javlja iz Belgrada: Danes popoldne od 14. do 20.30 je bila seja ministrskega sveta, na kateri so se najprej prečitala poročila iz Zagreba o Radićevem zborovanju. Ker vlada še ni dobila popolnega poročila in še niso znane vse točke sprejete resolucije, je ministrski svet sklenil, da počaka ispolnitev vesti. Kakor doznava Vaš dopisnik, stoji Pašić na stališču, da se z Radićem ne more pogajati prej, predno ne pride v skupščino. Ako bi Radić skušal delati proti obstoječim zakonom in proti ustavi, bo Pašićeva vlada uporabila vsa zakonita sredstva, da to prepreči.

### Stališče nemške stranke v Jugoslaviji.

BELGRAD, 25. Glede stališča, ki ga namestnik zavezništva nemška stranka v Jugoslaviji nasproti vladi in drugim strankam, je izjavil novoizvoljeni poslanec in predsednik glavnega odbora nemške stranke dr. Kraft, da nemška stranka stoji na programu, sprejetem na skupščini strankinih delegatov v Zombolju decembra lanskega leta. Zanimal je vesti, da obstoja neuraden program stranke z drugačnimi nameni in cilji. Nemška stranka nima povišane skrivane svojih ciljev. Zahtev, poudarjajo na zomboljskem zborovanju, so bile v uradnem glasilu radikalne stranke "Samoupravi" zelo simpatično sprejete. Če je tedanje stališče odgovarjalo nazorom merodajnih radikalnih krogov in je ostalo v "Samoupravi" neizpremenjeno, bi bilo to v glavnem isto kakor priznanje zomboljskega programa nem. stranke. Nemška stranka bo podpirala vsako stranko, ki vodi konstruktivno državno in gospodarsko politiko in ki bo hotela upoštevati nacionalne in gospodarske interese lojalnih nemških državljanov te države. Program nemške stranke je v pravem smislu program narodnih manjšin. Nemška stranka smatra, da je v tem programu dosežen sklad med pravicami in zahtevami narodnih manjšin ter interesi države. Dr. Kraft je izjavil, da se doslej niso vršila še nikakoli tozadevna pogajanja z radikali. Glede vprašanja spora med Srbi in Hrvati je dr. Kraft izjavil, da nemška stranka ni poklicana, da bi se mešala v ta vprašanje, poudarjal je pa

da je v kulturnem in gospodarskem interesu Nemcev in v interesu stabiliziranja države, da se to vprašanje reši čim prej.

Iz Novega Sada poročajo: Vodstvo nemške stranke pripravlja izvedbo nemško-nacionalne organizacije v vseh krajih, kjer so Nemci dobili večje število glasov. Kot vrhovni izvršilni organ te organizacije bo posloval nemški Volksrat, ki bo v bodoče vodil vsu nemško politiko v Jugoslaviji ter tudi odločeval o takih nemških poslovanjih v parlamentu. Za Slovenijo so predvidene nemško-nacionalne krajevne organizacije v Mariboru, Celju, na Kočevskem in v Ljubljani.

DUNAJ, 26. "Neue Freie Presse" objavlja pogovor svojega poročevalca z dr. Stefanom Kraftom, voditeljem nemške stranke v Jugoslaviji. Kakor je izjavil dr. Kraft, se drži nemška stranka programa, sprejete na delegatskem zborovanju dne 16. decembra 1922. Nemci v Jugoslaviji nimajo nikakor interese na tem, da bi se vtkali v spor nemških bratskih plemen in upajo na skorajšnjo poravnato tega spora. Nemci bodo vedno glasovali za vlado, ki bo pospeševala njihovo delo na kulturnem in gospodarskem polju in spoštovala pravice Nemcev kot enakopravnih državljanov, kakor to delajo Nemci nasproti Jugoslovenom.

Zaključek jugoslovensko-bolgarske konference v Nišu. — Prisrčen sprejem bolgarske delegacije v Beogradu.

SOFIJA, 27. Bolgarska brzjojavna agencija poroča, da je mešana jugoslovensko-bolgarska komisija v Nišu s popolnim uspehom rešila vprašanja, ki so se tikala skupnih interesov obeh držav. Bolgarska delegacija je bila pozvana v Beograd, kjer je bila sprejeta od Pašića in Ninčića. Na znanjem ministrstvu je bil prirejen na čast bolgarskim delegatom slavnostni obed. Sprejem Bolgarov v jugoslovenski prestolici je bil nad vse prisrčen.

### Čehoslovaška

#### Čehoslovaški ministri v Italiji

PRAGA, 27. Kakor znano, se nahaja ministrski predsednik Švehla že delj časa v Palermu, da se odpočije po trudopolnem delu, s katerim je služil mladi republiki v njenih nadležnih naporih za izvršitev državne konfederacije na znotraj in na zunanji Švehla pride prve dni aprila v Prago radi otvoritve parlamenta, a se povrne potem kmalu zopet v Italijo.

Tudi minister za javno zdravstvo mons. Šramek je v Italiji, kjer vodi pogovore z Vatikanom o vprašanju ločitve cerkve od države.

TRST, 27. Čehoslovaški minister za železnice Strbnyr je dospel sinoči s parnikom iz Dalmacije. Ogledal si je prsto luko, grad pri sv. Justu in vojašnico na Oberdanovem trgu z mučeniškovo celico. Od tu je odpotoval v Benetke, Rim in Palerm, kjer se bo sestel z ministrskim predsednikom Švehlo.

#### Foch v Pragi

PRAGA, 27. Francoski general Foch pride v Prago sredi maja, kjer bo prisostvoval vajam milovske brigade.

### Bolgarska

#### Bolgarski so zmanjšane reparacije

SOFIJA, 25. Javlja se, da je med zavezniško reparacijsko komisijo v Sofiji in bolgarsko vlado podpisan sporazum o odškodnini, na podlagi katerega se vojna odškodnina, ki je bila v neuillyski mirovni pogodbi določena na 2 milijardi 250 milijonov zlatih frankov, znižuje na 550 milijonov zlatih frankov. Ta vojna odškodnina se ima v smislu sporazuma plačati tekom 60 let s 5 odstotnimi obrestmi. Določene so tudi letne anuitete. Te anuitete so v prvih letih zelo minimalne, posebno do leta 1923. Sporazum se predloži glavni reparacijski komisiji v odobritev.

Stambolijski se je zahvalil brzjojavnim potom za znižanje vojne odškodnine Lordu Curzonu, Poincaréju in Mussoliniju. Kot garancijo za vojno odškodnino zastavlja bolgarska vlada dohodek iz carine. Ta uspeh je zelo utrdil položaj Stambolijskega z ozirom na volitve, ki se vrše 22. aprila.

Protest proti grškim progajanjem Bolgarov v Traciji.

SOFIJA, 27. Bolgarska vlada je naročila svojim poslanikom v Parizu, Rimu, Londonu in Washingtonu, da protestirajo pri dotičnih vladah proti progajanju bolgarskega ljudstva v Traciji s strani Grkov. Enak protest je bil

poslan grški vladi s pripombo, da so ti čini sovražnosti na poti mirnemu sožitju obeh narodov.

### Rusija

Razsodba v moskovskem procesu proti katoliškim duhovnikom — Nadškof Cieplak obsojen na smrt

BRUSELJ, 27. Poljski tiskovni urad poroča, da je končal v Moskvi proces proti katoliškim duhovnikom. Metropolit v Petrogradu mons. Cieplak je bil obsojen na smrt, ostali obtoženci pa na 3—10 let ječe.

Smrtna obsodba se bo izvršila v četrtek zjutraj.

### Poljska

Razočaranje na Poljskem vsled smrtnih obsodb petrogradskega nadškofa — Energični protesti poljske vlade

VARSAVA, 27. Vest o izidu moskovskega procesa proti katoliškim duhovnikom je izzvala v vseh krogih splošno razočaranje. Ministrski predsednik je naročil ruskemu odpravniku poslov Obolenskemu, da pravočasno razloži svoji vladi posledice, ki bi jih povzročila v vsem civiliziranem svetu izvršitev smrtnih obsodb na nadškofu Cieplaku. Listi se zgražajo vsled takega početja sovjetske vlade, ki bi znalo ustaviti vlade civiliziranih držav na poti, po kateri hodijo ta zadnja štiri leta, izbrisajoč bolesne spomine prožete od splošne želje po svetovnem miru. Tudi zunanji minister je podvzel energične diplomatske korake v tem smislu.

### Francija

#### Sarah Bernhardt umrla

PARIZ, 27. Sinoči ob 20. je umrla Sarah Bernhardt. Ob 17. je padla v nezavest ter zahtevala v trenutku zavesti duhovnika, ki jo je prevel s tolažili sv. vere.

Vest o smrti velike igralka se je razširila po Parizu ob 21. ter vzbudila povsod globoko obžalovanje. V gledišču "Sarah Bernhardt", kjer se je baš predstavljala Rožandov "Aiglon", je bila sporočena žalostna novica občinstvu med odmorom prvega dejanja, nakar je bila predstava takoj ukinjena. Tudi po drugih glediščih so se med predstavami obdržali primerni spominski govori.

Poleg igralka je bila Sarah Bernhardt tudi slikarica, kiparica in pisateljica. Umrla je v 77. letu svojega življenja.

Načrt za splošno organizacijo države v slučajih vojne izdelan.

PARIZ, 27. Posvetovalni odsek za varnost države je izdelal načrt za splošno organizacijo države v vojnem času. Načrt bo izročen višjemu svetu za varnost države v odobritev, nakar bo predložen parlamentu.

### Anglija

#### 20 tisoč poljskih delavcev stavka.

LONDON, 27. V grofiji Norfolk počiva vse delo na poljih. Listi poročajo, da je pričelo stavkati 15—20 tisoč poljskih delavcev, ki so izjavili, da se ne bodo povrnil na delo pod stariimi pogoji. Gospodarji se nočejo ukloniti zahtevam kmetov iz strahu, da bi ti le prišli ob žetvi s še večjimi zahtevami na dan.

### Nemčija

Belgijski zasedli državne rudnike — Delavci proglasili splošno stavko

BERLIN, 27. "Berliner Tagblatt" poroča iz ruhrske kollije, da je zasedel bataljon Belgijcev vse državne rudnike v Rheinbadenu. Svet delavcev je radi tega proglasil stavko. Po večini so delavci teh rudnikov komunisti.

#### Kancelar Cuno obel na pljučnici.

BERLIN, 27. Zdravniki kancelarja Cuna so dognali, da je kancelar obel na pljučnici.

#### Aretacija nemškega generala.

BERLIN, 27. Poročajo iz Wiesbadena, da so Francozi aretirali generala von Mudro, znanega poveljnika nemške armade v Argonah tekom svetovne vojne.

#### Otvoritev vseameriške konference.

SANTIAGO V CILE, 27. Tu se je otvorila vseameriška konferenca. Zastopane so vse države severne in južne Amerike, razen Meksike, Bolivije in Peruja.

## DNEVNE VESTI

nalagajo milijarde v inozemskih bankah, mesto da bi plačali svoje dolgeve. Pravi, da so narod, ki v štirih letih ni imel niti ene razrušene hiše, pa se vendar brani obnoviti ozemlja, ki so jih Nemci izpremenili v prah in pepel. Očita Nemcem, da hočejo Italijo pogubiti in da je bil le po njihovi krivdi razdejan na bojišnih cvet italijanskega naroda in njegovo blagostanje. Potem pa piše Verona: "Če narod, ki je bil premagan, — da bi rešil nedotakljivost svojega ozemlja, — postavlja svoj podpis na mirovne pogodbe, na drugi strani pa ne izpolnjuje svojih dolžnosti; če mu ni nič na časti svojega podpisa; če se hoče izogniti ukrepom drugih narodov v lastno varnost; potem ni vreden tak narod nikakega priznanja! Na to zaklinja Verona Italijane in Francoze, naj postavijo prvi temeljni kamen za latinsko carstvo, in naj pošljejo tudi tridesettisoč črnosrajčnikov na mejo ob Renu, da tudi tam zazvenijo italijanski alalai!"

Le par besed pripombe: Menda ga ni na zemeljski obli človeka, ki bi mu vzeli mirno spanje ti drzni načrti g. Verone — na papirju. Saj je le premno govorca na tem, kar očita Nemcem. Da pa s takimi — recimo blago — sanjarjami še bolj podžiga strastvenost italijanskega preražurljivkega svojega lastnega naroda, kar moramo najostreje obsojati kot grešno — naj rabimo zopet blago besedo — lahkomis-

selnost. Človeštvo je dovolj pretrpelo. Hrepeni po miru. Narodi naj bi v miru živeli in snovali drug poleg drugega in prav nič ne potrebujejo — tudi italijanski narod ne — kakih novih plemenskih „carstev“ ali kakakega plemenskega nadvladja. Take ideje morejo prihajati le ljudem, ki jim je prenapet nacionalizem ubil vsako možnost za trezno razmišljanje in vsako merilo za realnost. Mir, mir, pridi v svet! Zato pa je potrebno, da vsi narodi, brez izjeme, visoko držijo čast svojega podpisu in vse vestno izpolnjujejo prevzete obveznosti.

Kako se to strija? Pod tem naslovom piše zadnja „Istarska Rijet“. Skozi dobra štiri leta so nas državniški vesilji zagotavljali, da se svetovna vojna vodi tudi zato, da se osvobodijo mali narodi izpod tuje jarma. Čim je pa vojna končala, so se razni državniški trgali, da bi čim več zemlje požrli. Tako je imela n. pr. Reka pripasti po londonskem paktu Hrvaški, toda naenkrat je italijanski tisk dvignil svoj glas, češ, na Reki živi nekoliko tisoč Italijanov in da po načelu samoodločbe narodov, to mesto ne more pripasti Hrvaški, čeprav živi na Reki približno ravno toliko Jugoslovenov kot Italijanov. In tako je postalo reško vprašanje pravo svetovno vprašanje. V Julijski Krajini pa živi več nego pol milijona Jugoslovenov; tudi to so zahtevali zase pravico samoodločbe, toda odgovorilo se jim je, da za njih ni te pravice, ker so pripadli Italiji s silo orožja. O priliki smrti bivše črnogorske kraljice Milene so italijanski listi zopet na široko pisali, da bo črnogorsko vprašanje prišlo čim prej na evropski dnevni red. Zakaj? To vedo edino italijanski časniki. Črnogorci so kakih stotisoč, in to so Srbi, pravoslavne vere. Vedno so bili s Srbi eno in isto. Sam kralj Nikita imenuje v pesmi „Onamo, onamo“ Črnogorce — Srbe. To in vse druge črnogorske pesmi Črnogorci radi prepevajo, ker jim pripadajo iz srca. Pravi, nacionalni Črnogorci so bili pred vojno sili svoje male, čepravno junaške države, katera je mogla sploh živeti le do tedaj, dokler jo je Rusija podpirala. Drugače so ugledni Črnogorci vedno trdili, da so male države prave — misleci. V Jugoslaviji nikdo ne dela nepravilno Črnogorcem, njihov jezik, njihova vera, njihovi običaji so spoštovani do skrajne mere; svedobno so kakor ptice in ne razumemo radi tega velike skrbi, katero kažejo italijanski časniki za Črnogorce. Če jih pri tem vidi čustvo človečnosti in usmiljenosti, bi mi želeli, da se njihovo čustvo obrne sem k nam, ko se nam dan na dan jemljejo človeške pravice.

Drugi trimesečni obrok davka na obrt se mora vplačati z dnem 1. aprila t. l. pri davčnem uradu, piazza Chiesa Evangelica 2, I.

Kdo ve kaj? Izgubil se je dvanajstletni Sergij Preis. Obleden je bil v sivo obleko, imel je črno kapico, rumene nogavice, je črnih las in svetlih oči. Pred dobrim mesecem je bil pri svojih sorodnikih v Gabribah. Po par dnevih je odšel z namenom, da se odpelje s postaje v Stanježu zopet v Trst, toda do sedaj se še ni povrnil k svojim starišem, ki so radi tega v velikih skrbeh. Kdor bi kaj vedel o tem dečku, se vljudo prosi, da takoj javi naslov Vera Preis - Cehovin, Trst, Skorklja 195.

Članom pevskega zbora učitelj. „Zveze“. Člani iz Trsta, Istre in Sežanskega se odpeljejo v ponedeljek z jutranjim vlakom ob 6. uri iz Trsta (Sv. Andrej) v Stanjež, od koder se odpeljejo z vipavskim avtom v Vipavo. Točno ob 10. uri glavna vaba. — Vodstvo pev. zbora. Učiteljem, učiteljcem, članom njihovih družin in prijateljem učiteljskega društva na velikonočni ponedeljek povodim učiteljskega koncerta v Vipavi na razpolago avto in da priredi ob tej priliki izlet: Trst, Proseck, Tržič, Gradišče, Gorica, Prvačina, Dornberg, Ajdovščina, Vipava, Brancica, Stanjež, Dutovlje, Tomaj, Sežana, Opčine, Trst.

Odhod iz Trsta ob 6. uri zjutraj, povratek okoli 24. ur ponoči. Vozni trošek tja in nazaj 12 L. Skupni zajutrek na prostem L. 3.50. — Skupni obed v Vipavi L. 6.50.

Prostora v avtu je za 36 oseb. V poštevi pridajo le oni, ki se obvezno prijavijo šolskemu vodstvu na Vrtili. — Najkasneje do sobote opoldne 31. t. m. Vsak naj omeni v svoji prijavi ali refleksiji na skupni zajutrek in na skupni obed! Odbornice jutri. — Izletni reditelji. Srednješolsko društvo „Zora“. Danes, točno ob 17. in pol odbornica seja. — Predsed. nam.

## Iz tržaškega življenja

Poskušeni samomor. Brezposelni brivec Mihael Mini, star 21 let, stanujoč v ulici Settefontane št. 7, je posetil včeraj popoldne svoja prijatelja, ki je lastnik neke brivnice v Rocolu. Ko je stopil v brivnico, je njegov prijatelj zapazil, da je zelo poir. Izpraševal je, kaj mu je, toda Mini mu ni hotel povedati vzroka svoje žalosti. Naenkrat je Mini z urno kretnjo vzeli s police steklenico lizoforma, ki služi za razkuženje brivice, ter izpil nje vsebino.

## PODLISTEK

WILKIE COLLINS:

## Gospa v belem

IZPOVEDBE WALTERJA HARTRIGHTS-A.

Lavra opisuje precej natančno srečanje z svojo teto in pravi, da se je teta tako izpremenila, da bi jo jaz komaj spoznala, če bi jo videla.

O grofu Foscu pa je zelo molčeta. O njem mi ni povedala drugega, kakor da je zanj uganika in da noče povedati svojih vtisov o njem, dokler ga ne bom jaz sama spoznala in dobila o njem svoje mnenje. Na vsak način pa se mi dozdeva, da ne bo njeno mnenje o njem zelo laskavo. Lavra ima zelo razvit instinkt, da spozna takoj v človeku prijatelja ali sovražnika.

Dne 28. junija. — Danes je dan poizvedovanj in odkritij in zato mnogo bolj interesanten, kakor sem v začetku mislila.

Naravno, da sem začela spoznavati in se zanimati za razne zanimivosti hiše.

Poslopje je iz časov kraljice Elizabete. V pritličju sta dve strašno dolgi in nizki galeriji, ki sta sporedni in okrašeni z ostudnimi družinskimi portreti, ki bi jih jaz dala vse brez izjeme sežgati. Te galerije in te slike delajo na človeka dvojno strašen in strahoten vtis.

Sobe, ki so nad tema galerijama, so sicer precej dobro ohranjene, vendar le redkokdaj rabljene.

Na vsakem koncu glavnega poslopja, sta še dva dozdana oddelka. Levi oddelk je bil nekdanje poslopje zase, ki je bilo zidano v štirinajstem stoletju.

Nisem se dalje zanimala za to staro neintereasantno zgradbo in šli sva s hišo oskrbnika.

Prijatelj je prestrašen tekel klicati rešilno postajo. Zdravnik je prišel še pravočasno, da je izpral nesrečnega žolodec. Nato ga je dal prepeljati v mestno bolnišnico. Njegovo stanje ni nevarno.

Krvav doždeček v mestni bolnišnici. — Maševanje odpuščenih bolniških strelca. V mestni bolnišnici je bila svoj čas zaposlena kot bolniška strelca 33-letna Ema Sicha, stanujoča v ulici del Bosca št. 15. Pred par meseci je uprva omenjenega zavoda odpustila večje število bolniških strelcev, med katerimi tudi Ema Sicha. Ta je smatrala svojo odpustitev za neupravičeno; sumila je, da je temu kriva njena bivša predstojnica, sestra Sara Mari, stara 26 let, rodum iz Fermignana.

Včeraj popoldne se je Ema Sicha pojavila v mestni bolnišnici; hotela je govoriti s sestro Sara Mari. Našla jo je v spalnici za postrežniško osebo, ko je bila še v postelji. Zahtevala je od nje pojasnila o vzrokih odpustitve iz službe. Razgovor med obema ženskama je postal od besede do besede srditejši in kmalu se je vnel med njima pravec prepri. Končno je Ema Sicha zahtevala, da bi šla sestra z njo k ravnatelju bolnišnice, da bi on mogel dati zaželjeno pojasnila ter jo eventualno zopet sprejeti v službo. Tedaj je sestra odgovorila, da jo zadeva nič ne briga. Ema Sicha je ta odgovor poglaval kri v glavo. Treščeno se je jezila in razburjena, je izvlekla iz ročne torbice, ki jo je imela s seboj, revolver ter oddala proti sestrini več strelom. Šele ko se je orožje nenadoma pokvarilo, je menjala streljati in zbežala iz spalnice. Kmalu potem se je pojavila pri ožnikih, ki vsrjo službo v veži bolnišnice ter ji priznala svoje dejanje. Rekla je, da je to storila v hipu živčnega razburjenja in ker je bila zadnji čas vsa obupana zaradi bede, v kateri se nahaja zaradi brezposelnosti.

Med tem so strelci in kričanje vzbudili pozornost bolniškega osebja, ki je prihitelo v spalnico; našli so sestro Sara Mari ranjeno na postelji. Zdravnik, ki je tudi prihitel, je ugotovil, da je krogla prebila ranjenki črepijo nad levim očesom. Prenesli so jo v deseti oddelk; njeno stanje ni posebno nevarno.

Kolcarska nesreča. Mehanik Karel Hvastja, star 17 let, stanujoč v ul. dell'Istria št. 10, je drvel včeraj popoldne s kolesom po ulici Giulia. Pred hišo št. 68 se je hotel ogniti neki ženski, ki mu je bila na poti, pri tem pa je zavil s krmilom tako nesrečno, da se je zalel s kolesom vred v zid. Pri padcu se je Hvastja precej močno pobil na levem boku. Z avtomobilom rešilne postaje so ga prepeljali v mestno bolnišnico.

Zejen pek. Včeraj zjutraj okoli 9. so nekateri ljudje, gredeč po ul. della Tesa, našli v bližini konjskega dirkališča na cesti mladega človeka, ki je ležal na tleh skoro popolnoma nezavesten. Nekdo izmed navzočih je tekel v bližnjo tovarno tessen, ter od tam telefoniral na rešilno postajo. Kmalu nato je prihitel z avtomobilom na lice mesta zdravnik. Ta je na prvi pogled videl, da je neznanec silno pijan ter da kaže vse znake zastrupljenja z alkoholom. Ko se mu je končno posrečilo spraviti pijanca k zavesti, mu je ta povedal, da je izpil na tešče 3 četrtinke litra žganja Reke, je, da se imenuje Martin Hveglja, star 28 let, po poklicu pek, stanujoč v ulici Montebello superiore št. 743. Prepeljali so ga v mestno bolnišnico.

Žalostna smrt alkoholista. Pod tem naslovom smo v „Edinosti“ št. 121, z dne 5. maja l. 1921, poročali, da je kurjač Marijan Babič, star 31 let, stanujoč pri Sv. Ani, podlegel v tukajšnji mestni bolnišnici bolezni, katero si je nakopal s pijančevanjem. Kakor nam zatrjuje njegova soproga, niso bile takratne informacije, ki smo jih dobili, točne. Pokojnik ni bil udan pijanosti, temveč je bolehal vsled malarije, ki si jo je nakopal v vojaški službi. Ko je bil zadnjič v gostilni pri Sv. Ani, se ni opijal, temveč je izpil le kozareček likerja, da se nekoliko okrepča. Tedaj se ga je slučajno lotil hud mrzlični napad, radi katerega so ga prepeljali v mestno bolnišnico, kjer je v kratkem podlegel svoji bolezni.

Strašna smrt gluhočemca. Pri Sv. Jakobu se je včeraj popoldne dogodila strašna nesreča, katere je bil žrtev gluhočeni deček Arnold Rudes, star 8 let, stanujoč v ulici Riborgo št. 17. Deček se je namreč vračal iz šole za gluhočeme pri Sv. Vidu. Ko je šel po ulici San Giacomo in monte, ni zapazil, da drvi za njim avtomobil. Sofer, ki je ponovno skušal opozoriti s trobiljenjem dečka, naj se umakne, ni utegnil obrniti avtomobila na stran; ta je z vsilo podrl dečka na tla in ga povozil. Sofer je takoj ustavil stroj, toda prepozno. Ljudje, ki so prestrašeni videli strašno nesrečo, so vzdignili nesrečnega in ga z istim avtomobilom prepeljali na rešilno postajo. Tam je zdravnik takoj uvidel, da ni za revesa nobene pomoči; bil je že mrtev. Imel je zdrobljeno lobanjo in dobil je težke notranje poškodbe, ki so

povzročile takojšnjo smrt. Sofer je bil aretiran, toda zdi se, da ni kriv nesreče.

## Vesti z Gorliškega

Pevsko in glasbeno društvo v Gorici je postavilo na program svojega prihodnjega koncerta kot glavno točko P. H. Sattnerjevo kantato za soli, zbor in orkester „V pepelnici noči“. To je najnovejša in najboljša Sattnerjevo delo. Ker zahteva poleg močnega zbora in dobrih solistov tudi popoln orkester, je umevno, da se tako delo le redkokje izvaja. Do sedaj ga je izvajal samo največji slovenski glasbeni zavod: Glasbena Matica v Ljubljani. Razume se, da z velikim uspehom. Pevsko in glasbeno društvo v Gorici bo nudilo redke užitek; nudi to prekrasno delo tudi Slovincem v Italiji. Oni pevci in pevke, ki želijo sodelovati, naj se točno udeležujejo pevskih vaj.

Pevci in pevke se opozarjajo, da je ravnokar došel notni material za nameravani mladanski koncert. Pevske vaje bodo kakor doslej: za moške ob torkih in petkih ob 8. uri zvečer, za ženske ob ponedeljkih in četrtek ob 6. uri zvečer. Pridite točno in polnoštevno! Ker je na sporedu tudi velika skladba za soli, zbor in orkester (glej današnji noticil), je treba, da je tudi zbor številčen; je treba, da je sposoben skladbi primerno dostojno nastopiti; zato vabimo še druge pevce in pevke, ki imajo veselje do petja, da se pridružijo.

## Iz tržaške pokrajine

Iz Postojne. Dne 18. t. m. smo imeli priliko videti lepo Anzenbergerjevo ljudsko dramo „Krivopisnik“ ter francosko burko „Kobla in nevasta“. Priredili so jo diletanke pevkega društva „Javornik“ iz Matenjevsi. Presenetila nas je že sama vest, da mislijo pripristi vaje nastopiti v mestu pri nas, še bolj smo pa bili presenečeni ob njihovem nastupu; s tako samozavestjo in neprisljnostjo so nastopili. Bilo je videti, da so kot doma na odru, akoravno so vsi brez izjeme nastopili prvič, oziroma drugič. Naj omenim le kratko: igralo se je izvrstno, nad vse dobro. Videli si prave kmetijske korenine in brhka dekleta, seveda vse v narodnih nošah. Veliki hlapec je bil jako dober, samo nekoliko pretih, ker se glas v veliki sobe hotela „Paternost“ močno ubije. Izvrstna je bila Veronika. Nad vse pa je bila Zidarka, ki se je zdel, kakor da je rojena za take vloge. Krivopisnik bi pa na svetlovali, da v prihodnje sprejme manj resno vlogo, sicer pa je bil tudi tu na mestu. Vsi drugi so bili enako dobri. Naj še posebej omenim pri drugi igri snubača Battistina, kateri je svojo vlogo sijajno igral.

Se enkrat naj povdarim: za nas Postojnčane je bilo res presenečenje, še toliko bolj, ako primerjamo zadnjo predstavo postojnskih diletantov „Lokalno železnico“. Ta „Lokalna železnica“ je bila tako prisiljena in nekam trda, med tem ko nam je „Javornik“ pokazal vse tako domače neprisljnost. „Javorniku“ kličemo, le krepko naprej, ter nas pridite kmalu zopet obiskali s takimi lepimi nastopi! „Meščani“.

## DARovi

V počestčenje spomina blagopokojnega notarja v Podgradu g. Toma Sorlija darujejo njegovi prijatelji v Ajdovščini L. 205 „Šolskemu društvu“.

Po pogrebu pok. Toma Sorlija je nabrala mala družba Kozincev, Herpelcev, Obrovcev in Hruščanov pri „Kerševanu“ L. 55 za „Šolsko društvo“.

BOG PLAČAJ VSEM, KI DAJO DAR

MLADINI, DOMU NA ALTARI

## Borzna poročila.

Tečaj:

Trst, dne 27. marca 1923.

|                 |      |
|-----------------|------|
| Jadranska banka | 100  |
| Cosulich        | 300  |
| Edinosti        | 367  |
| Gerolmich       | 1150 |
| Libera Tristina | 366  |
| Lloyd           | 1405 |
| Luasino         | 635  |
| Martini         | 118  |
| Oceanica        | 120  |
| Premuda         | 662  |
| Tricovitch      | 280  |
| Ampelea         | 500  |
| Cement Dalmatia | 338  |
| Cement Spalato  | 250  |

Valuta na tržaškem trgu.

Trst, dne 27. marca 1923.

|                          |        |        |
|--------------------------|--------|--------|
| ogrskje krone            | 0.40   | 0.50   |
| avstrijske krone         | 0.0285 | 0.03   |
| čehoslovanske krone      | 60.60  | 61     |
| dinarji                  | 20.70  | 21.10  |
| leji                     | 9.50   | 10.25  |
| marke                    | 0.0975 | 0.1010 |
| dolarji                  | 20.30  | 20.46  |
| francoski franki         | 124.60 | 125.25 |
| švicarski franki         | 375    | 378    |
| angleški funti papirnati | 95.35  | 95.60  |

Od naših vrlih gospodinj je odvisno, da se pri nas uporablja domač izdelek, kakor so „PEKATETE“. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

## Mali oglasi

Se računajo po 20 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L. 2.—. Debele črke 40 stot. beseda. — Najmanjša pristojbina L. 4.—. Kdor išče službo, plača polovično ceno.

HISO z vrhom v Rožni dolini 106 pri Ljubljani, prodam za 120.000 Dinarjev. Hiša ima 4 sobe in 2 kuhinji. Stanovanje za kupca takoj prosto. Tavčer Katarina, Ljubljana, Na Rebru št. 15. 444

EGIPTOVSKI profesor grafologije pove karakter in usodo življenja. Sprejema v ulici Geppa 10, od 14. aprila dalje v Gorici, via Boschetto št. 6, I. 445

SOBA, meblirana, lepa, velika, se da v najem. Via Scipio Slataper št. 6. IV. (prej via Boschetto). 431

SPALNO SOBO in več drugega pohištva, prodam. Pojasnila v Sežani 80. 428

DVONADSTROPNA HIŠA (138 m² zazidane ploskve) ob prometni cesti v Ljubljani, s tremi stanovanji po tri sobe in kuhinjo in dvema podstrešima stanovanjima s sobo in kuhinjo se takoj proda za 288.000 Dinarjev. Proda se tudi zadaj ležeče gospodarsko poslopje, 20 m dolgo za 62.500 Dinarjev. Ponudbe nasloviti na: Angela Poženel, Ljubljana, Ilirska ul. 21/I. 437

POZOR! Krone, korale, zlati, platin in zobovje po najvišjih cenah plačuje edini grozist Belleli Vito, via Madonna 10, I. 32

FRSNI SIRUP, najboljšo sredstvo proti kašlju, prehlajenju, influenci. Lekarna v Il. Bistrici. 78/1

KRONE IN GOLDINARJE plačujem vedno dve stotinki dražje, nego drugi kupci. Via Pondeares št. 6, I. 44

SREBRO, zlato in briljante plača več kot drugi Pertot, via S. Francesco 15, II. 45

## ZAHVALA.

Vsem prijateljem in znancem, ki so nam izrazili iskrena sočutja povodom smrti naše ljubljene mame oziroma tašče, gospe

Antonije Poniz

in ki so jo spremili na njeni zadnji poti, se iskreno zahvaljuje družine Poniz-Jamšek-Budin.

KDOR HOČE KAJ KUPITI KDOR HOČE KAJ PRODATI KDOR IŠČE SLUŽBE, ITD. INSERIRAJ V „EDINOSTI“

FRATELLI BACHETTI

L. BENSÀ & C.

FRATELLI COSSOVEL

TOVARNA „IGEA“

ALESSANDRO RISTIS

GORICA - Tovarne sodovke - GORICA

Z ozirom na novo erarično takso, ki je stopila v veljavo z dnem 12. marca t. l. in s katero se povisa vsaki liter sodovke za 15 cent, primorane so gori imenovane tvrdke povisati z dnem 29. marca 1923 svoje izdelke za 15 cent.



147 ČEVJARNICA

FORCESSIN

Sv. Jakob

Via G. Caprin št. 5.

Velika izbera obuvila za moške, ženske in dečke.

Specializirala otroških čevljev

# Pohištvo

Via Udine št. 25.

Poročne sobe, masivne, od L. 1000 naprej, jedilne sobe od 1.600 naprej, obešala, kuhinjsko pohištvo, železno pohištvo in posamezni kosi po zmernih cenah.

Tovrka F. PRIMAS & P. GIULIANI

Zaloga bencina, petroleja, mineralnega olja, mazob, mazil, karbida, aparatov za plin na bencin in petrolej i t. d. i. t. d. Zastopstvo in zaloga za gorisko okrožje ital. družbe za petrolej „Nafte“ s sedežem v Genovi, z vplačano glavnico L. 200.000.000. Začasni uradi in skladišča v Via Garibaldi 18, zaloge na mirenški cesti (Južni koledvor). naznanja svojim cenjenim odjemalcem, da se bo preselila s koncem meseca marca v Via Cresspi št. 8, pritličje (hiša Angelini). V nadi, da ji bodo mnogotevni odjemalci ohranili svoje zaupanje in naklonjenost kakor do sedaj, se podpisana toplo priporoča.

PRIMAS & GIULIANI

Velika zaloga vina, žganja in likerjev

JAKOB PERHAUC

ustanovljena leta 1878

Trst, via S. T. Xydias št. 6, telefon 2-36.

Vedno v zalogi in po cenah izven vsake konkurence: pristen istrski tropinovec, kraški brinjevec in krajski silivoc.

Lastni izdelki: Šumeča vina kakor šampanjec Šumec iz istrski reiški Lacrima Cristi in druga. Specializirala: Jajči konjak in Crema marsala ter raznovrstni likerji in sirupi, kakor pristni malinovci in drugi.

## POHIŠTVO.

Poročna soba, masivna L. 1200.— druge iz jesenovega, črnskevega, hrastovega in mahagonevega lesa. Kuhinje L. 750.—. Elegančne sobane L. 800.—. Železne postelje s kovinsasto mrežo L. 160.—. Otroška postelja z mrežo L. 200.—. Zajamčeno, slavonsko delo. Vedno novi dohod. Znižane cene.

TÜRK, Via S. Lazzaro št. 10.

Oglejte si in primerjajte cene in kakovost.

Najvišje cene plačujem za

K O Ž E

kun, zlati, lisic, dihurjev, vider, jazbecov, mačk, veric, krtov, divjih in domačih zajcev.

D. WINDSPACH

Trst, Via Cesare Battisti št. 10 II. nadst., vrata 16

Sprejemajo se pošiljkatve po pošti